

Kansli M
Erik Renström, dekan

Yttrande över Komplementär och alternativ medicin och vård (SOU 2019:15) och Komplementär och alternativ medicin och vård - ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Inledning

Lunds universitet avger härmed följande yttrande över rubricerade betänkan.

Sammanfattning

Det är lovvärt med en gedigen genomgång av Komplementär och alternativ medicin och vård (KAM och KAV) och vi delar i stort utredningens bedömningar och förslag på ny och separat lagstiftning.

Ur utbildnings- och verksamhetssynpunkt finns det dock delar som vi anser bör penetreras ytterligare och vi föreslår en omvärdering; Avgränsningar, Obligatorisk utbildning för fler kategorier, Branschöverenskommelser och register, Läkemedels roll i KAV, Lagförslag om ålder och avsaknad av anmälmöjligheter, Klagomålshantering.

Avgränsningar (SOU 2019:15, kap 1)

Det är förståeligt att försöka begränsa utredningens omfång men vi anser det olyckligt, trots områdets svårdefinierade karaktär, att utredningen frånhänt sig kost och kosttillskott. I dagens hälso- och sjukvård är ämnet högaktuellt och det ökande antalet charlataner som verkar inom området lämnas därmed helt utan reglering och öppnar för än mer kommodifiering av vårdsökande.

KAM i vårdutbildningar (SOU 2019:15, kap 20)

Vi delar bedömningen att det finns ett behov av utbildning om KAM för hälso- och sjukvårdspersonal. Vi anser dock att utbildning om KAM även bör ges i en vidare krets, innefattande även korta och medellånga utbildningar, inkluderat gymnasiala vårdutbildningar.

Skälet är att vårdsökande ofta har tidsmässigt mest kontakt med personal med kort utbildning, därav utvecklar ett förtroende och vågar uttrycka tvivel och hopp inför traditionell och komplementär medicin. Det är då viktigt att all personal kan hänvisa på ett adekvat sätt.

Branschöverenskommelser och register (SOU 2019:15, kap 22)

Då området i stort är oreglerat och möjligheterna till klagomål är både otydliga, obefintliga och osäkra, måste branschens ansvar tydliggöras. En part kan naturligtvis vara Konsumentverket (i brist på lagreglering) men överenskommelser bör göras bindande, även för aktörer som inte är anslutna till branschföreningar. Om patientsäkerhet skall öka för patienter inom KAM (vilket utredningen påpekar flera gånger), måste möjligheter för tillsyn skapas. En förutsättning är tydliga regler enligt ovan med tex Konsumentverket, en annan är en obligatorisk registrering av utövare av KAM. Om registrering enbart är frivillig riskerar det också att pseudolegitimera registrerade.

Lunds universitet delar alltså inte utredningens förslag om frivilligt register utan anser det bör vara obligatoriskt för alla utövare, i enlighet med tidigare utredning SOU 2004:123.

Förslag till ny lag (SOU 2019:28, kap 11)

En följsamhet gentemot övriga utredningar avseende barn och ålder gör vi vill föreslå en åldersgräns på 18 år istället för 15 år.

Ett problem kvarstår dock trots förslag på ny lagstiftning: Sekretessbestämmelserna för hälso- och sjukvårdspersonal utgör hinder för anmälan om skada eller olaglig verksamhet, då brott mot lagen i regel inte är sekretessbrytande. Det här är ett hinder då sårbarheten för patienter ska minska och lagstiftningen bör kompletteras.

Övriga bedömningar (SOU 2019:28, kap 13)

Vi ser det som en uttalad svaghet i utredningen att inga explicita förslag för klagomål inom KAM föreslås, trots att utredningen synliggör de vårdsökandes svaga ställning gentemot utövare av KAM.

Lunds universitet yrkar därför på att utredningen kompletteras med ordning för klagomål.

Yttrandet har författats av Anders Beckman, lektor och docent i allmänmedicin, på uppdrag av Lunds universitet.

Erik Renström
Dekanus

Anders Beckman
Lektor och docent i allmänmedicin

Birgitta Larsson
Utredare